

Energisystem
Emma Johansson, 08-677 25 05
emma.johansson@energiforetagen.se

Till infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet
samt i.esd.remissor@regeringskansliet.se
diarienummer I2021/01304

Remissvar av Europeiska kommissionens förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens Diarienummer: I2021/01304

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30–35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle - varje sekund, året om - samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Övergripande synpunkter

Energiföretagen Sverige vill se ett regelverk för AI baserat på följande principer:

- Energiföretagen är positiva till att inriktningen att ta fram riktlinjer för ökat organisatoriskt ansvar som tydliggör efterlevnad. Ansvar bör vara huvudfokus när man skapar ett AI-regelverk i stället för att skapa uttömmande listor över sektorer och kritisk användning med krav på tidigare bedömningar av överensstämmelse och godkännande. Ansvarsbaserade efterlevnads- och styrningsprocesser gör det möjligt för organisationer att operationellt basera legala krav till riskbaserade, verifierbara, påvisbara och verkställbara företagsrutiner och kontroller, som stöds av AI-system. Organisationer bör hållas ansvariga för att upprätta system och styrning som krävs för att följa föreslagna lagstiftning.
- Energiföretagen ser att reglerna behöver vara proportionella i förhållande till de risker som anges, utifrån användningsområde och inte vara för detaljerade eller administrativt betungande. Det finns behov av att tydliggöra vilka säkerhetskrav som är tillämpliga på AI-system och användning inom högrisk där energisektorn pekas ut för att möjliggöra efterlevnad.
- AI-tekniken används i allt högre grad av energibolag för att övervaka drift och distribution av energi. EU:s AI-regler kan få konsekvenser att de begränsar användning för energisektorn i och med att sektorn klassas som högrisk. EU bör i sitt förslag försöka komma fram till en kompromiss mellan att skydda medborgarnas integritet och att tillmötesgå sektorer som använder AI-teknik för att digitalisera verksamheten hållbart, smart och effektivt.
- Energiföretagen önskar ett undantag för AI-teknik för applikationer som används för kontroll och uppföljning av drift- och underhållsservice.

- I förslaget pekas applikationer inom energisektorn ut som hög risk och föreslås omfattas av särskild reglering. Generellt använder energisektorn AI-teknik för att fånga upp signaler för service- och underhåll, drift samt för att inte överproduktion ska ske. Det är oerhört viktigt att applikationer för styrning av kritisk infrastruktur hanteras av nuvarande expert- samt tillsynsmyndighet för energisektorn (främst Ei, STEM och SSM) och inte överläts på ny aktör/aktörer. Det kan snare öka risk-och sårbarheterna om fler aktörer ska reglera energimarknaden i denna del.
- Samhällsviktiga sektorer som redan har en primär myndighet för kontroll och tillsyn bör inte belastas med ytterligare tillsynsmyndighet. Detta skulle vara fallet med exempelvis kärnkraft där nya applikationer och system vanligtvis får godkännande från de nationella strålningsmyndigheterna (SSM).
- Det är viktigt att undvika överlappningar och konflikter med redan rådande lagstiftning såsom dataskyddsförordningen och kommande förslag på reviderat GDPR 2.0. Många frågor relaterade till AI regleras för närvarande genom GDPR (General Data Protection Regulation) och Dataskyddsförordningen. Ny reglering bör bara införas när det finns en lucka i GDPR eller annan lagstiftning.

Förslagets påverkan på ett företag i energisektorn

Energiföretagen Sverige välkomnar förslaget att skapa en enhetlig reglering för AI då det är viktigt att samhället har förtroende för tekniken och dess användning inom samhällskritiska infrastruktur av el, värme och kyla.

Energiföretagen Sverige är positiva till att förslaget tar sin grund i mänskliga rättigheter men även behandling av personuppgifter- samt cybersäkerhet. AI är ett högaktuellt ämne som diskuteras flitigt och många vill lyfta fördelarna med AI, till exempel ur ett hållbarhetsperspektiv samt ur ett ekonomiskt och resurseffektivt perspektiv. Det är viktigt förenergibranschen att belysa de möjligheter som AI för med sig, men det är minst lika viktigt att vi belyser riskerna som medföljer vid ett ökat beroende av AI i vår kritiska infrastruktur och i vårt samhälle.

Förslaget använder ett riskbaserat angreppsätt i syfte att skapa en strukturerad uppdelning mellan olika typer av AI-system och dess användning där vissa är förbjudna, andra tillåtna men med restriktioner och krav i form av bland annat tillsyn och registrering hos ansvarig myndighet. De AI- system som inte innebär någon eller liten risk får användas utan restriktioner. Ett system för marknadsövervakning- och regelefterlevnad via offentliga organ föreslås införas på såväl nationell nivå som på EU-nivå. För att få använda högrisk-system krävs en CE-märkning som kan fås efter en prövning av behörigt offentligt organ. Certifiering enligt annan lagstiftning, såsom EU:s cybersäkerhetsakt med kompletterande nationella bestämmelser, kan också komma att krävas. Vilka övriga lagstiftningar är behöver tydliggöras i förslaget för att undvika dela överlapp men även kryphål i säkerhetslagstiftningarna.

AI-system som definieras som högrisk får endast användas om de genomgått en granskningsprocess av en behörig offentlig aktör och beviljas en CE-märkning. För att beviljas en CE-märkning behöver aktören bland annat upprätthålla en adekvat nivå av transparens i hur AI-systemet fungerar, tillhandahålla relevanta dokument av systemets

funktion. Olika krav gäller beroende på vilken roll en aktör har i förhållande till AI-systemet. Energiföretagen anser att metodik samt de olika säkerhetskrav på AI-system, speciellt inom högrisk som energisektorn pekats ut att tillhöra, behöver tydliggöras innan ikraftträdande.

Energiföretagen tror på en riskbaserad strategi för AI, men en sådan metod måste vara ganska öppen och flexibel. I det aktuella förslaget vill kommissionen upprätta en uttömmande lista över sektorer i kombination med definitioner av kritisk användning, vilket skulle utgöra applikationer med hög risk med krav på förhandsbedömning av överensstämmelse och godkännande av myndighet. AI-system med hög risk som kommer att omfattas av strikta skyldigheter innan de släpps ut på marknaden. Ex. biometri (ansiktsgenkänning) samt applikationer för energisektorn. Godkännandet skulle då omfatta algoritmer och datamängder. Att skapa en uttömmande lista över sektorer och användning av AI för att bestämma hög risk kommer att snedvrída marknaden för digitala system och tjänster eftersom samma tjänst kan klassificeras olika beroende på leverantör.

För att ge ett exempel kan ett system som inrättats för att öka noggrannheten i kundkommunikation vara en hög risk för ett energibolag men inte för ett försäkringsbolag som använder samma lösning. Att försöka definiera en sektor kan därmed få olika effekter på sektorernas efterlevnad av föreslagna AI-förordning.

Regelverk för digitala tjänster och lösningar måste balansera konsumentskydd, personlig integritet och öppenhet med behovet av smidighet och konkurrenskraft. Därför är det viktigt att begränsa byråkratin till vad som är avgörande för att skydda konsumenter och grundläggande rättigheter. Detta innebär att man undviker överlappande och icke-sammanhängande reglering och skapar eller inför nya reglerings organ i områden där kontroll och tillsyn redan omfattas. Många frågor relaterade till AI regleras för närvarande genom GDPR (General Data Protection Regulation) från 2018 samt nya uppdateringen på EU-direktivet GDPR 2.0.

Stockholm som ovan

Åsa Pettersson

vd